

**Proletariusze
wszystkich
krajów
łączcie się!**

ŁÓDZIANIN

**Niech żyje
Rząd
robotniczy
i włościański!**

TYGODNIOWY ORGAN POLSKIEJ PARTII SOCJALISTYCZNEJ

REDAKCJA OTWARTA od 6—8 w.
Administracja otwarta w dni powszednie od 6 pp. do 8 wiecz.
W niedziele i święta adm. nieczynna.

Cena 30 groszy.

Redakcja i Administracja: Łódź, Piotrkowska 83. Tel. 100,99 Skrzynka pocztowa 300.
Redaktor przyjmuje w poniedziałki i środy od 6—7 w. Rękopisów redakcja nie zwraca.
Konto czekowe P.K.O. Nr. 60,398

Warunki prenumeraty:

w Łodzi bez odn. miesięcznie 1 złoty.
Z odnośnieniem do domu 1,20 „
Na prowincji z przes. poczt. 1,50 „
Zagranicą — miesięcznie 2,25 „

„Przywileje“ proletariatu polskiego

Że ustawodawstwo społeczne, robotnicze było w Polsce zawsze solą w oku naszej prawicy, to wiedzą o tem wszyscy, gdyż z zamiarów swych nie czyniła ona żadnej tajemnicy. Lud pracujący wiedział, jaki jest program stronnictw reakcyjnych i umiał się przed ich zakusami bronić. Inną metodą wybrała ukryta zrazu sanacyjna reakcja pomajowa, która zwyciężyła pod hasłami postępu i sprawiedliwości i przy pomocy mas pracujących, by następnie masę tę i ich hasła zdradzić. Przy każdej sposobności, chcąc łudzić lud, wodzowie sanacji zapewniali, że ustawodawstwo społeczne nie będzie naruszone, przeciwnie, „rozbudowane“. Jak się ta „rozbudowa“ przedstawiała, to mówi historia, z pogrzebaniem przez sanację projektu ustawy o ubezpieczeniu na starość i obecna gospodarka w Kasach chorych, z których wyrugowano samorząd robotniczy, a wszechwładni komisarze i ich kliczki, rozbudowują, ale **swoje tłuste pensje, apartamenty prywatne, parki samochodowe i garaże, przy równoczesnym obcinaniu świadczeń chorym członkom Kasy.**

Jakże się przedstawia dalsza „rozbudowa“ na tem polu?

Projekt ustawy o ubezpieczeniu społecznym, wniesiony do Sejmu w r. 1929 przewidywał „**opłaty za pewne świadczenia Kas chorych.**“ Przepis powyższy miał na celu przeprowadzenie redukcji wydatków na świadczenia...

W dalszych swych pracach ustawodawczych, ministerstwo pracy i opieki społecznej traktować będzie kwestię **wprowadzenia opłat za świadczenia lecznicze, jako zagadnienie praktyczne...** zapowiada p. min. Hubicki w wywiadzie z „Gazetą handlową“ (Nr 131).

Ten haracz, nałożony na członków Kas chorych, ma być uzasadniony „ewentualnością **zwiększenia niektórych wypadków Kas chorych (np. opłaty szpitalne)**“, mówi dalej wywiad. Otóż, za tę „ewentualność“ mają ubezpieczeni już zgóry płacić! Dlaczego wywiad z pośród „niektórych“ wydatków, które „ewentualnie“ wzrosnąć mają, wybrał akurat szpital? Mają one być osłonką dla **wzrostu wydatków, nie „ewentualnych“, ale aktualnych, a mianowicie dla wielkiego wzrostu wydatków na administrację komisarzską, na rozrzućną a nieudolną ich gospodarkę w Kasach chorych, obsadzoną przez nierobów — agitatorów Bloku Bezpartyjnego.**

Stopniowo, coraz wyraźniej uwidacznia się antyspołeczne oblicze obozu sanacyjnego. Prasa Belwederu coraz natarczywiej, coraz bezczelniej atakuje ustawodawstwo robotnicze! Sanacyjny „Kurjer Poranny“ pisze o „**chorobie nadmiaru przywilejów proletariatu!**“ Kapitalistyczno-sanacyjny organ ten dowodzi, że ciężary na rzecz państwa „czy to w formie podatków, czy w formie t. zw. świadczeń socjalnych“, są rozłożone „nierównomiernie, niedemokratycznie“. A dalej:

„Choroba nadmiaru przywilejów dla proletariatu zamieniła się w niesprawiedliwość społeczną, która przyprowadzi o zabicie tej bujnej pozwy, na której proletariatus żyje. Dobry gospodarz i ojciec rodziny dba przede wszystkim o krowę, która daje mleko; u nas ta zdrowa zasada chłopskiego rozumu przestała obowiązywać. Ani wiadano, jak obfite jest wymię, na jak długo wystarczy zasobów, ani wiedzieć chciano, w okrzyku: „wszystko dla demokracji“ skrzywdzono samą zasadę demokracji, bo równość i równomierność w rozkładaniu ciężarów i przywilejów“.

O „przywilejach proletariatu“, o ich „nadmiarze“, śmie pisać organ obozu, który już rok szósty do państwa, wydał obywateli z gotówki na rzecz „radosnej twórczości“, zepchnął proletariatus na dno nędzy, a państwo w położenie bez wyjścia.

O zdobyczach społecznych klasy pracującej, łagodzących straszną krywdę społeczną w dzisiejszym ustroju, jako o „przywilejach“, nie poważył się nikt przedtem pisać w Polsce. Na to trzeba było dopiero — sanacji.

O „przywilejach“ pisze sanacja w chwili, gdy ponad **300 tysięcy bezrobotnych**, nie licząc ich

rodzin i biednego chłopstwa przymiera głodem, bez iskry nadziei na zmianę tego losu. O „**równomierności w rozkładzie ciężarów**“ mówi prasa **Bloku Bezpartyjnego. A jakże to się stało z obniżką pensji pracowników państwowych?** Któż wprowadza przywileje, jak nie sanacja? **Proletariatus, jak dotąd, posiada tylko przywilej głodowania; niechże sanatorzy pobierający po kilka pensji (np. w Kasach chorych) ukróć swoje przywileje, niech obetną swoje wielomilionowe fundusze dyspozycyjne, niech zmniejszą wydatki na luksusy, na które państwo nie stać!**

Ale oto po pięciu latach blagi o „mocarstwie“ i „rozkwiecie“ gospodarczym i społecznym sanacja dybie na skromne ustawodawstwo robotnicze i zastanawia się nad skurczeniem zadań państwa!

Oficjalny organ „pilsudczyków“ — „Gazeta Polska“, tak sobie już wyobraża państwo sanacyjne. „Obserwowaliśmy ten niezwykle w historii fakt, że państwo nowopowstałe nie tylko przejęło po dawnych państwach zabórzych poważne zobowiązania, ale w zaraniu swego niepodległego bytu zostało obciążone serwitutem zobowiązań na rzecz swych obywateli, zobowiązań nie dostosowanych do jego zdolności i możliwości. Oczywiście ten stan rzeczy musiał być źródłem ciągłych nieporozumień między obywatelem a władzą państwową. Mówią o tem narzekania na

ustawodawstwo społeczne, wyrzekania na niedomagania w szkolnictwie, powszechnem zwłaszcza, przeciwko państwu kieruje się głos zarzutów, związanych z kryzysem mieszkaniowym, państwo obarcza się odpowiedzialnością za zły stan dróg w kraju i t. p. A w powodzi narzekania ginie ta wielka prawda, że przy tworzeniu zrębów naszej państwowości nie brano pod uwagę twardych warunków życia“.

Wobec tego „jednym z najważniejszych zadań obozu, który sprawuje obecnie władzę i bierze pełną odpowiedzialność za losy państwa, jest usunięcie tej dysproporcji zadań, które ciąży na państwie i środków, które to państwo dysponuje“, konkluduje organ belwederki.

A więc taki program „mocarstwowy“ w szóstym roku panowania sanacji: likwidacja zadań państwa, w dziedzinie społecznej, kulturalnej i t. d. Zadaniem państwa więc, ograniczyć się tylko do hodowania kosztowniej sanacji, i do tworzenia przywilejów bebesynów!

Dla ludu pracującego stąd nauka, że **bez pozbycia się plagi sanacyjnej niema mowy o zabezpieczeniu jego interesów i ratunku państwa**, że sprawy społeczne i gospodarcze łączą się ściśle z politycznymi stosunkami w państwie. Lud pracujący, tak fizycznie jak umysłowo w mieście czy na wsi musi się łączyć, organizować do walki o swe i państwa najżywniejsze interesy.

Przeciw łamaniu ustawy o czasie pracy

Jak się to oszczędza na bezrobotnych

W środę, dnia 17 b. m. w sali O. K. Z. Z. odbyło się zebranie delegatów fabrycznych i poborców Związku Włókienniczego Klasowego, na którym tow. Walczak obszernie omówił obecną sytuację w przemyśle włókienniczym, ciężkie położenie materialne włóknarzy, oraz rozpaczliwe wprost położenie bezrobotnych.

Tow. Walczak w swym przemówieniu wskazał, że sytuacja w przemyśle nie wskazuje wcale na to, aby w najbliższym czasie mogła nastąpić jakakolwiek poprawa. Przeciwnie są symptomy zwiastujące zaostrzenie się kryzysu. Zdawało by się, że w takim momencie wszyscy dołożą starań by szczerą, ilość pracy rozłożyć na największą ilość rąk roboczych. Tymczasem dzieje się odwrotnie. W dziesiątkach fabryk robotnicy zatrudniani są po 12-14 i 16 godzin na dobę. Praca w godzinach nadliczbowych pozbawia pracy około 10 tysięcy robotników w całym przemyśle włókienniczym.

Rząd na to patrzy przez palce, a miast czynić starania w kierunku poprawy położenia bezrobotnych wyczerpanych długotrwałym kryzysem — zredukowano okres zasiłkowy z 17 na 13 tygodni. Wyglądali bezrobotni poczynają się dopuszczać różnych ekscesów — czynnik rządowe dopatrują się w tem akcji komunistycznej, zapominając o tem, że głód i nędza są lepszym agitatorem, aniżeli najwymowniejszy mówca komunistyczny.

Po referacie i ożywionej dyskusji, w której mówcy domagali się energicznej akcji ze strony związków zawodowych w obronie robotników i zagrożonego bytu bezrobotnych, przyjęta została następująca rezolucja.

Zebrani delegaci fabryczni i poborcy Związku Włókienniczego Klasowego, w dniu 17 czerwca r. b., po wysłuchaniu sprawozdania z obecnej sytuacji w przemyśle włókienniczym i położenia klasy pracującej stwierdzają, że poszczególni przemysłowcy zarówno w Łodzi jak i na prowincji zmuszają robotników do pracy w godzinach nadliczbowych. Również robotnicy z obawy o pracę, a niektórzy z chęci większego zarobku, pracując w godzinach nadliczbowych — fakt ten ukrywają przed przedstawicielami Związków Zawodowych i Inspektorami Pracy.

Stan ten jest wysoce szkodliwy dla całej klasy pracującej, a bezrobotnych w szczególności,

gdyż uniemożliwia otrzymanie jakiejkolwiek pracy przez tysiączne rzesze ludzi pozbawionych zarobków i środków utrzymania.

Wobec powyższego zebrani domagają się od czynników rządowych, a inspektorów pracy w szczególności: energicznego przeciwdziałania łamaniu Ustawy z dnia 18 grudnia 1919 r., o czasie pracy. Równocześnie zebrani zwracają się z apelem do robotników zatrudnionych w godzinach nadliczbowych o bezwzględne i solidarne zaprzestanie tej pracy — jako szkodliwej dla interesów mas pracujących.

Równocześnie zebrani stwierdzają, że Rząd w okresie szalejącego kryzysu i bezrobocia, nie może przeprowadzać swej polityki oszczędnościowej kosztem bezrobotnych i ich zapomóg, nie wystarczających na najelementarniejsze utrzymanie. Zebrani protestują najenergiczniej przeciwko skróceniu przez Ministra Pracy i Opieki Społecznej okresu zasiłkowego do 13 tygodni, dla bezrobotnych na m. czerwiec, oraz domagają się bezwzględnego wydania Rozporządzenia przedłużającego okres zasiłkowy do 17 tygodni i wypłacania zasiłków bezrobotnym w myśl art. 13 ust. 2 Ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. o zabezpieczeniu na wypadek bezrobocia, bez jakichkolwiek ograniczeń.

Klasowość dzieci robotniczych

„...przynależność klasowa proletariackiego dziecka sprawia, że już bardzo wczesnie przenika je poczucie klasowości. I to poczucie właśnie nasuwa dziecku coraz nowe pytania: „Dlaczego chłopiec, który przy mnie siedzi w szkole, dostaje na śniadanie chleb z szynką, ja zaś suchy?“ „Dlaczego nie możesz mi kupić tego misia?“ „Dlaczego nigdy nie jeżdżę samochodem?“ Tak i tym podobnie brzmią społecznej natury pytania dzieci. Występują pod różną formą aż do wstrząsającego pytania, które znajdujemy w jednej z nowel Emila Zoli: „Mamo, dlaczego ludzie są głodni?“

Z książki Kanitza „Bojownicy jutra“, podstawy socjalistycznego wychowania, Warszawa 1931, wyd. TUR. Księgarnia robotnicza, Warecka 9, cena 2 zł.

Z za kulis Rady Grodzkiej B. B. w mieście Łodzi

III.

Zamęt w B. B. Wyszukiwanie informatorów. Pan Najder chce prezesa Izby Skarbowej. Faryzeuszowskie modły. Organizacja Zjednoczenia Narodowego Mocarnej Polski. Kto chce być Komisarzem m. Łodzi. Wyżsi urzędnicy miejscy a B.B. Pan Waszkiewicz chce wykiwać p. Fichnę. P. Wieliński nie przedstawia dla B. B. żadnej wartości. Za czyje pieniądze Wieliński chce wydawać odezwy. KTO GO WEŹMIE? DRUKARZE WOŁAJĄ: PANOWIE z B. B. PŁACIĆ RACHUNKI.

Z nadesłanego nam, w bieżącym tygodniu, artykułu musieliśmy, nie chcąc narazić się na konfiskatę, pewne ustępy skreślić, ponieważ dotyczyły one działalności niektórych osób, siedzących na wysokich stanowiskach urzędowych. Dla tego te arcyciekawe „wieści” o nich oraz rewelacyjny wprost materiał o charakterze poufny, przekazaliśmy łódzkiemu O. K. R.-owi P. P. S. do wiadomości i odpowiedniego zużytkowania.

Redakcja.

W związku z naszymi enuncjacjami w „Łodzianinie”, w szeregach sanacji oraz jej Sekretarjat Grodzkim, poczęły się, zrozumiały zresztą, rwestes. Kto daje informacje? oto pytanie — zagadnienie dnia. Poczęto przeglądać szeregi tych, którzy w B. B. tkwią, i szukać domniemyanych autorów artykułów. Postawiono sobie jako zadanie do rozwiązania, wynaleźć informatorów.

Spieszmy zapewnić dawnych naszych kolegów organizacyjnych, że narazie zbyt ciężki ich trud. My się sami ujawnimy. Nie czynimy tego w obecnej chwili z dwóch powodów: przedewszystkiem troską naszą jest uchronienie od niesłusznych szykan osobistych naszych przyjaciół, tkwiących do dziś dnia w Bloku, za utrzymywanie z nami przyjacielskich stosunków, (ba, nawet nie miały nam pan **Chmielecki** jeszcze dziś ścisnąć nasze dłonie na powitanie, czuły się z pyszną wobec swych mocodawców, gdybyśmy zostali ujawnieni i gdyby stwierdzono, że jest on z nami, w niewinnym i mimowolnym kontakcie; drugim powodem, bardzo ważnym, jest to, iż z chwilą ujawnienia naszych nazwisk usunięto by nas z zajmowanych posad i skazano na los bezrobotnego inteligenta. Tak więc, dawni nasi koledzy, zbyt ciężki Wasz trud, nie ujawnienie nas, aż do chwili, w której sami się ujawnimy — chwila ta może być niezbyt daleką. Dla tego też zwracamy się i do tych szesnastu bezrobotnych, atakujących osobiście pana **Chmieleckiego**, z następującym stwierdzeniem: „jeśli na gwałt starają się dać Wam pracę — to nasza w tem zasługa, bowiem Sekretariat Grodzki przypuszcza (w czym się myli), że informacje publikowane przez nas pochodzą od Was — dla tego szuka i znajduje pracę, abyście milczeli. My proponujemy i Wam i wszystkim pozostałym, a uczciwym członkom bloku: **nie milczcie! mówcie, oświećcie przed opinią społeczną ciemne zakamarki kulis B. B. — a przysłużycie się dobrej sprawie.** Nad wyszukiwaniem informatorów niech się głowią ci, którzy mają na to czas.”

W pierwszym naszym artykule, umieszczonym w „Łodzianinie”, obiecaliśmy przedstawić łódzkiemu społeczeństwu osobę pana naczelnika **Stanisława Najdę**. Dziś to uczynimy.

Pan naczelnik **Najder** był i jest stuprocentowym endekiem. Jeśli wstąpił do B. B. i oddał się jej na usługi, to tylko w tej słodkiej i głębokiej „wierze” (jest b. „wierzący” — o czym poniżej) że zostanie prezesem Izby Skarbowej w Łodzi. To marzenie swoje popierał bardzo usilnie wśród ludzi mających „coś do gadania”, a nawet od niektórych otrzymał dość poważne, choć prywatne przyrzeczenia. Pan **Najder** robił wszystko, aby pana **prezesa Kucharskiego** z terenu łódzkiego wypuścić w świat, a fotel jego zająć samemu. W tej sprawie prowadził bardzo misterną robotę. Na wszelki wypadek zabezpieczył sobie tyły i nie zrywał ostatecznie z **endekami** i czyni manifestacyjne gesty wobec kleru katolickiego. Jak już wspomnieliśmy, jest bardzo „wierzący”. Ta jego wiara ma swój wyraz w specjalnej czci do kościoła św. Stanisława Kostki, bo jeśli gdzie, to tylko tam chodzi na modły. Oczywiście i tam ma swoje ulubione miejsce: naprzeciw fotelu biskupiego, u wielkiego ołtarza. „Modli się” zawsze tak, by go **ks. biskup Tymieniecki** mógł widzieć, a otaczający go słyszeć. Nie piszemy to ze złośliwości, ale w promieniu trzech metrów można słyszeć jego żarliwą modlitwę. Nam to nie przeszkadza, że daje przykład małuczkim — prezesury w Izbie Skarbowej sobie nie wymodlił, bo pan **prezes Kucharski**, jak narazie, dość mocno siedzi.

Jednak marzenie to dało mu impuls do wyjątkowej pracy przy organizowaniu i rozwijaniu **Zjednoczenia Narodowego Mocarnej Polski**. W prowadzeniu tej pięknej pracy pomagało mu wiele osób, z których zaszczytnie wysunął się na sam brzeg sekretarz Zjednoczenia, pan **Roman Szymański**. Zjednoczenie Narodowe Mocarnej Polski dzięki tej pracy, ma obecnie zorganizowanych **30 komend, do stu ludzi w każdej**. Garną się

tam ludziska, dzięki uprzejmości pana **Najdę**. Trzy czwarte członków — to bezrobotni lub tacy, którzy gdzieś, jakiegos poparcia potrzebują. Nie odmawia tego pan **Najder** nikomu. Chcesz pracy? zaraz! Chwyta za książkę telefoniczną, wyszukuje nazwisko przemysłowca lub jakiejś instytucji, bierze kartę i pisze, lub dyktuje na maszynę, list polecający. Chcesz poparcia? awans? zaraz! I ta sama historia. Cóż kiedy niebardzo honorują jego kartki. Ale czy to jego wina — wszak on jest bardzo uczynny, a przytem każdemu ze swoich interesantów wygłasza olbrzymie przemówienie o celach i wartości Zjednoczenia Mocarnej Polski. Widzimy z tego, że organizacja jego przedstawia się liczbowo bardzo poważnie — jakościowo pozostawia wiele do życzenia. Czując się na takich siłach, pan **Najder**, choć piastuje prezesostwo Rady Grodzkiej, wobec niespełnionych swych marzeń, poczęł robić „kawaty” jak udzielnemu ataman koszowy. (Na przyszły tydzień odbędzie się posiedzenie Rady Grodzkiej na którym pana **Najdę** mają z prezesury zwać). Z tarć, jakie z tego powodu wynikły, powstała nowa obietnica: „zostaniesz Komisarzem Samorządu, a wrazie wyborów — prezydentem miasta Łodzi”. Ta obietnica ucieczyła go tak dalece, że z uciechy jego zaczęto pokpiwać sobie. Zaczęto mu opowiadać, iż urodził się do piastowania najwyższego stanowiska w samorządzie, no bo jest nie tylko wybitnym... sanatorem ale przedewszystkiem podatkowcem, skarbowcem, wogóle „owcem”. To wprawia go w zachwytu, z rozbrajającą naiwnością, po takiej pochwalie, w kółku przyjaciół opowiada: „wiecie jak mi to powiedzieli — to jakby błyskawica oślniła mój umysł — naprawdę na stanowisko prezydenta tylko ja się nadaję”. A więc pan **prezes Kucharski** może spokojnie oddychać, pan **Najder** na jakiś czas przestał myśleć i kręcić się około jego stanowiska.

Historja się powtarza: i znów pan **Najder** pracuje na prezydenturę.

W dniu 5 czerwca rozpoczął się kurs t. zw. prelegentów do samorządowej akcji wyborczej. Kurs ten odbywa się w lokalu Mocarstwowej Polski przy ul. Piotrkowskiej 165, gdzie wykładową specjalistą sprowadzeni z Warszawy. A co będzie gdy pana **Najdę** znów wykiwają? Nie nasze to zmartwienie. Chcemy mu tylko zwrócić uwagę (bo dobry on chłop „z natury”), że pretendenta do prezydentury jest bardzo wielu. Jeszcze przecież oddycha, od czasu do czasu, **Samorządowe Koła przy B. B. W. R.**, które „pracowicie pracowało nad opracowaniem” różnych zmian i zmianówek w ustawach pod kierownictwem „dowodzącego akcją” wysokiego dygnitarza na Województwo Łódzkie.

Koło to przecież ma wśród siebie nie mniej chętnych „prezydentów”. W pocie czoła pracowali nad ustawami panowie: **Józef Zaleski, Leon Berkowicz, Aleksy Rzewski, Edward Rosset, Tadeusz Wisłowski** przy pomocy małych płotek z obecnego personelu urzędniczego Magistratu m. Łodzi. Czyżby ich praca miała pójść na marne? Przecież pan **Najder** wie, że ich sympatją się nie cieszy. Prawda, wie on i o tem, że kandydatów jest wielu, więc gdy zaczyna się gryźć, to on na tem może skorzystać. Wie też o tem, że jego marzenia podziela i pan **Ludwik Waszkiewicz**, który w N. P. R.-ze jako wyższy wzrostem od pana **Bolesława Fichny**, swą kandydaturę na prezydenta zgłasza i rozgłasza. Ba! nawet pan naczelnik **Ładewski** myśli o sobie: przecież ja nie gorszy od innych, przecież z Magistratem ciągle się stykam, przecież na sali obrad magistrackich często bywam. Wszyscy uważają, że kwalifikacje ich są zupełnie odpowiednie. Na podstawie tych kwalifikacji oparł napewno swoje obliczenia jeszcze jeden „kandydat”. Co prawda nie oficjalnie, ale w rozmowach z niektórymi ludźmi, którzy nie omieszkaliby go rozgłosić. Jest nim obecny wiceprezydent **Dr. Edmund Wieliński**. Lecz jego pan **Najder** lekceważy wobec ostatnich uchwał Rady Grodzkiej.

Pan **Wieliński** po swoim wystąpieniu z PPS, poczęł składać intymne wizyty w Starostwie, w Województwie. Do Bloku osobiście nie zgłosił się, natomiast użył pewne osoby do zaferowania siebie jako czyszciciela miejskich spraw. Ponieważ pozostało to bez echa, usiłował nawiązać kontakt inną drogą. Jeden z wyższych urzędników miejskich zwrócił się z pismem do Rady Grodzkiej i wskazał na pana **Wielińskiego**, że ten chętnie w szeregu łódzkiego B. B. wstąpi. Odbyło się w tej sprawie posiedzenie. Rozpatrywano tę kandydaturę

z różnych stron. Podkreślano plusy i minusy tej nowej osoby. Przeważało zdanie większości, że p. **Wieliński** swymi osobistymi wystąpieniami na terenie Łodzi nie ugruntuwał sobie zaufania, i że przybytek ten w B. B. nie przyniósł by jej korzyści. Jednym słowem nie przyjęto go. Jako ważny argument wysuwano i to, że występując z partii, nie rozbił jej i nie wyłamał z pod jej wpływu dużej grupy robotniczej. Sam więc nie przedstawia dla B. B. żadnej wartości. Po takiej odprawie wpłynęła powtórna oferta, oczywiście znów pośrednio, o następującej treści: **Jeśli B.B. da Wielińskiemu pieniądze, jeśli będzie subwencjonować go, to on postara się o rozbić łódzkiej P. P. S. Wobec możliwości nowych wyborów, wystąpi on z setkami tysięcy odezw do społeczeństwa i w odezwach tych nakłaniać będzie robotników łódzkich do wystąpienia z szeregu P. P. S. Ta ponowna oferta wywołała olbrzymie zdziwienie. Nie chcąc jej odrzucać, odpowiedziano, że o tem Łódź nie może decydować, że zwrócić się do Warszawy, wysyłając tam z tą sprawą p. **Chmieleckiego**. Pojechał też do Warszawy i pan **Wieliński** celem zreferowania przyszłej swej roli. W wyniku rozmów postanowienia ostatecznego nie powzięto. Pan **Wieliński** wisi narazie w powietrzu, choć ma przyrzeczenie ostatniego posiedzenia, w zeszłym tygodniu, Rady Grodzkiej, że w akcji rozbijania P.P.S. będzie miał udzielone poparcie. Do takiej to „pięknej” roli wychował się p. **Wieliński**. Jak się nazywa taka piękna rola chyba panowie wiecie.**

Na poparcie to zaczyna sarkać Sekretariat Rady Grodzkiej, sam on bowiem nie uregulował wszystkich rachunków i przed wierzycielami musi się zamykać, nie mogąc się od nich opędyć. Do dziś dnia nie uregulowano rachunków za druki. Jeden z drukarzy **pan Hole...** już mówić nie może ze zmęczenia, więc w cichości wysuwa rękę z rachunkiem na 2.000 złotych. Inny znów ciągle jęczy: **wy, przeciw to wstyd, panowie nazywacie się blok współpracy z rządem, a nie płacie, przeciw ja podatki muszę płacić.** Te i inne zmartwienia działają przynębiająco na łódzkich działaczy B. B. Przynębianie to udziela się i innym. Szczęśliwi będą tylko ci, którzy na czas z szeregu wystąpią.

O dalszych zmartwieniach opowiemy w następnym artykule, jak i też informować będziemy o dalszych „posunięciach” pana doktora **Edmunda Wielińskiego**.

Grupa działaczy-agitatorów B. B.

WŚRÓD CZASOPISM

„Niepodległość”, czasopismo, poświęcone dziejom polskich walk wyzwoleniczych w dobie powojennej. Tom IV. Zeszyt 1 (7) 1931 r. Wydawnictwo Instytutu Badania Najnowszej Historji Polski.

Nowy zeszyt tego ze wszechmiar godnego uwagi czasopisma, zawiera szereg ciekawych przyczynków do walk o Niepodległość.

Władysław Pobóg Malinowski w artykule „Gmina i jej redaktor” omawia powstanie pierwszego polskiego socjalistycznego pisma, obszernie malując sylwetkę jego redaktora **Tokarzewicza** (Hodi).

Znajdujemy następnie dalszy ciąg żywo napisanych wspomnień więziennych **Antoniego Langego**, opis napadu, dokonanego przez Organizację Bojową P. P. S. na furgon pocztowy w Łodzi przy ul. Podlesnej w roku 1907 oraz bestjańskiej zemsty kozaków nad robotnikami fabryki Kutnera pióra redaktora **Eugenjusza Ajnenkiela**, sylwetkę Faustyna Mokrzyckiego przez **Walentyne Nagórską**. Żywa jeszcze dotychczas polemikę budzącym dziejom tworzenia się formacji wojskowych polskich po powrocie z Rosji, poświęcony jest artykuł (c.d.) **Wacława Lipińskiego** p. t. „Proces pułkownika Barty”. **Stanisław Siedlecki** maluje nam dzieje „Promienia”, pisma socjalistycznego dla młodzieży szkolnej, które w swoim czasie wywarło tak duży wpływ.

Na specjalne podkreślenie zasługuje obszerny artykuł wstępny **tow. dr. Adama Próchnika** o dziejach odbudowy państwa polskiego, w którym autor kreśli plan badania tego zagadnienia i rzuca szereg ciekawych uwag na temat bezstronności i obiektywizmu. Artykuły **dr. E. Brzezińskiego, Wł. Guzowskiego** oraz stałe działają zamykają ostatni zeszyt.

Jak marsz. Piłsudski poprawia historję

Manewr prasy sanacyjnej.

W prasie sanacyjnej, według planowo zorganizowanej akcji, ukazały się 4 urywki z książki Marszałka Piłsudskiego p. t.: „Poprawki historyczne”. Wolno oczywiście p. Marszałkowi pisać książki i „poprawiać historję”, jak mu się żywnie podoba. Społeczeństwo i historja odpowiednio te „poprawki” i ich ton polemiczny oceni. Ale fakt, że prasa sanacyjna grzmi temi „poprawkami” ze wszystkich swoich szpalt, dowodzi, że chodzi jej o odwrócenie uwagi społeczeństwa od bieżących trosk i kłopotów, od kryzysu gospodarczego i sytuacji politycznej.

Warto tylko zwrócić uwagę, że nie trudno jest „poprawiać” historję, tworzoną lub pisaną przez tych, którzy nie żyją. Marszałek Piłsudski zaś polemizując z nieboszczykami, wnosi „poprawki”, których ci sprostować nie mogą. Dotyczy to: Bilińskiego, Leo, Jaworskiego, Zagórskiego, Zbigniewa Paderewskiego i innych.

P. Piłsudski a dokumenty historyczne.

Ale nie wszystko da się „poprawić”, bo są dokumenty.

Oto w pierwszym z ogłoszonych urywków książki, drukowanym w „Wiadomościach Literackich” i „Expresie” znajdujemy szereg sprzecznych z rzeczywistością wynurzeń Marszałka.

Czy była niechęć?

Rozdział o którym powyżej mowa — dotyczy zdarzeń z pierwszych dni pobytu Piłsudskiego w Warszawie po powrocie z Magdeburga.

P. Piłsudski o tworzeniu wówczas pierwszego rządu pisze w sposób następujący:

„Zdecydowałem się wtedy odrazu, że będę musiał oddać sformowanie gabinetu p. Daszyńskiemu, czyniłem to z pewną wewnętrzną niechęcią”.

Poczem następuje szereg uszczypliwości pod adresem tow. Daszyńskiego.

Istnieje jednak pewien dokument z dn. 14 listopada 1918 r., świadczący o tem, że „wtedy o pewnej wewnętrznej niechęci” Piłsudskiego do Daszyńskiego mowy nie było. Wręcz przeciwnie czytamy w orędziu obecnego Marszałka:

„Zdecydowałem się zamianować prezydentem Gabinetu pana pośła Ignacego Daszyńskiego, którego długoletnia praca patriotyczna i społeczna daje mi gwarancję, że zdoła w zgodnej współpracy z wszystkimi żywiołami przyczynić się do odbudowy dzwigającej się z gruzów ojczyzny”.

Co było powodem nominacji p. Moraczewskiego.

Dalej w swych, miejscami względnie jasnych, miejscami zupełnie jakoś pogmatwanych wywodach, twierdzi Piłsudski, że powierzenie misji tworzenia gabinetu p. Moraczewskiemu, w miejsce tow. Daszyńskiego, skutecznili za poradą czy z inicjatywy zmarłego już Zbigniewa Paderewskiego, działacza endecji.

Ale inaczej sprawę tę przedstawił sam Piłsudski, kiedy mówił w dn. 28.IV 1921 r. w uniwersytecie krakowskim, z racji wręczenia mu doktora honorowego:

„Zdecydowałem zwrócić się do tych, którzy najszybciej działają, szybciej czasami działają niż myśla... Dlatego powołałem na prezesa ministrów oficera 2-giej brygady, przytem kapitana saperów inż. Moraczewskiego... Na wszelki wypadek kazałem mu stanąć na baczność... Potem powiedziałem mu: panie kapitanie, ma pan zostać prezesem ministrów”.

Czy więc kapitan Moraczewski, stanawszy na baczność, został premierem dlatego, że prędzej działał, niż myśli, czy dlatego, że tego chciał endek Paderewski?

Przeciwko rządowi ludowemu.

A dalej p. Piłsudski, polemizując z Pamiętnikami tow. Daszyńskiego, oburza się, że tow. Daszyński rzekomo fałszuje historję, pisząc, iż Piłsudski zdecydował się na Rząd Ludowy, — co rzekomo nie odpowiadało żądaniom, i intencjom p. Marszałka.

Lecz cóż oto mówi podpisany przez Piłsudskiego dekret z dn. 18 listopada 1918 r. o mianowaniu „Rządu ludowego Republiki Polskiej” z premierem Moraczewskim na czele? Czyż nie o rządzie Ludowym? Tak samo w dekreście o najwyższej władzy reprezentacyjnej Republiki Polskiej z dn. 22.XI. 1918 r. podpisanym przez J. Piłsudskiego, dosłownie czytamy:

„Na podstawie dekretu z dn. 14 lipca r. b. przedłożył mi p. Prezydent Ministrów uchwalony przez Tymczasowy Rząd Ludowy Republiki Polskiej projekt utworzenia Najwyższej władzy reprezentacyjnej Republiki Polskiej aż do czasu zwołania Sejmu Ustawodawczego”.

A więc jednak rząd ludowy, panie Marszałku!

Koniec legendy.

Ale dobrze się stało, że Piłsudski zaczyna mówić szczerze. Kładzie to kres legendzie o jego

„demokratyzmie”, bajkom rozopowszechnionym przez „lewicowych” sanatorów czy BBS.

Oto sam Piłsudski — o czym już pisaliśmy — w tymże rozdziale swej książki stwierdza, że powierzając misję tworzenia gabinetu tow. Daszyńskiemu, postawił mu jako warunek.

„Zaniechanie jakiejkolwiek pracy prawodawczej i wprowadzenia jakichkolwiek praw o charakterze społecznym”.

Na szczęście Rząd Ludowy tego warunku nie spełnił. Ale „poprawka” obecna zaprzecza „teorii” bebesowskich działaczy, jakoby robotnicy zawdzięczali ustawodawstwo społeczne Piłsudskiemu.

Nie tej tylko legendzie kładzie kres Piłsudski. Oto wbrew tym, którzy Piłsudskiemu starają się przypisywać wszystkie zasługi działalności bojowej PPS. — Piłsudski ocenia swą rolę w tej walce o wiele „skromniej”.

Prostu jakdyby wyrzekał się swej przeszłości rewolucyjnej.

Pisze bowiem w drugim rozdziale w „Expresie Porannym” z dnia 14 bm.:

„Nie sądziłem, by można było stworzyć siłę zbrojną z rewolucjonistów w formie organizacji bojowej”.

„Nie organizowałem krwawej środy w 1906 r. i byłem tej imprezie przeciwny”.

„Byłem przeciwnikiem teroru personalnego i nigdy żadnego zamachu nie organizowałem”.

„Nie ja stworzyłem „Związek Walki Czynnej”, gdyż został on stworzony przez gen. Sosnkowskiego... przyczem zarówno forma nadana organizacji, jak i program kształcenia, zawierał, mojem zdaniem dużo błędów”.

„Istotnie popchnąłem wszystkich swoich zwolenników do Zw. Strzeleckiego, na tę ułatwioną, bo legalną formę pracy wojskowej, po naradzie z oficerami sztabu generalnego austriackiego, z którymi w owym czasie byłem w kontakcie”.

„Do bojówki PPS. nie należałem aż do 1914 r., jak to mylnie twierdzi pan Daszyński, lecz usunąłem się z jej szeregów znacznie wcześniej”.

„Osobiście aż do 1914 r. opierałem całe zabezpieczenie mojej pracy wojskowej w Galicji na kontakcie, jaki miałem w owe czasy z kilku oficerami austriackiego sztabu generalnego”.

Dalej Piłsudski, wypierając się kontaktu w owym czasie z postaciami socjalistycznymi, których wystąpienia uważał za krzykliwe i przesadne oraz mające charakter szkodliwy, bo antymilitarne.

Wreszcie

Podobizny p. Piłsudskiego

Prasa sanacyjna podała w ub. niedzielę urywki z najnowszej książki p. J. Piłsudskiego, „Poprawki historyczne”. Za „Gazetą Polską” cytujemy ustęp z przedmowy:

„Niechybnym faktem historycznym jest również fakt, że moja osoba w tym zakresie historycznym stała się centralną osobą dla tego okresu. Nie ehę ani szukać motywów historycznych dla tego faktu, ani też kogokolwiek pod tym względem poprawiać, lecz rzeczą jest niezaprzeczoną, że osoba Józefa Piłsudskiego stała się centralną dla całego okresu od roku 1914 do początków Polski. Fakt ten niechybnie wymusza na każdym historyku specjalną pracę, poświęconą mojej osobie. Ze smutkiem jednak powiedzieć muszę, że wszystkie prace, które w stosunku do mojej osoby są czynione w tegoczesnej Polsce, dają osobę moją, to jest Józefa Piłsudskiego, najczęściej zupełnie mi nieznaną. Jakaś podobizna bez podobizny, jakaś często mała głupia, która niewiadomo dlaczego i poci stała się centralną figurą całego najważniejszego dla Polski okresu.”

Fundusz bezrobocia — funduszem BB?

Jak donosi „Gazeta Bydgoska”, w Świeciu pomorskim został w pierwszej połowie kwietnia br. aresztowany znany na miejscowym terenie sanator, urzędnik starostwa Grzonka, któremu zarzucano defraudację 27.000 złotych z funduszu bezrobocia. Grzonkę osadzono w więzieniu śledczym w Świeciu.

W związku z tem aresztowaniem dodaje „Gazeta Bydgoska”.

„Jak fama niesie, gdy przeprowadzono później rewizję w mieszkaniu owego dygnitarza sanacyjnego, wyszły na jaw rzeczy wręcz sanacyjne. Znalezione mianowicie m. in.: kwity na sumę około 23.000 zł., podpisane przez b. zastępcę starosty świeckiego pana Montwiła, obecnego starostę grodzkiego w Grudziądzu”.

Niewątpliwie, wyjaśnićby należało, na jaki cel taka duża suma została użyta. Według „Gazety Bydg.” w Świeciu panuje przekonanie, że użyto ich na akcję wyborczą BB.

„...Dodam, że o zamiarze p. Daszyńskiego wystąpienia z krytyką i żadaniami w sprawie reformy wojskowej w Austrii nie nie wiedziałem, a zatem z formą, w jaką on to ubierał w parlamencie austriackim nic wspólnego nie miałem”.

W świetle tych wynurzeń Marsz. Piłsudski wygląda całkiem inaczej, niż go usiłowali przedstawić jego wielbiciele.

Teraz oczywista Piłsudskiemu wobec roli, jaką spełnia w Polsce, nie odpowiadają role bojowca, organizatora zamachów, rewolucjonisty, socjalisty...

Wolał ponoć kontakt z oficerami austriackiego sztabu, niż pasłami socjalistycznymi.

Nowa rola — nowe „poprawione” poglądy.
st. d.

Napad bojówki sanacyjnej na posłów ludowych

Przed kilkoma dniami bojówka sanacyjna dokonała brutalnego napadu na posłów ludowych d-ra Wronę i Pracę, powracających z wiecu przedwyborczego w okręgu plockim. Obaj posłowie nadesłali redakcjom warszawskich pism opozycyjnych dokładny opis tego haniebnego napadu, prostujący fałszywe doniesienia niektórych pism sanacyjnych. Opis ten brzmi następująco:

W dniu 12 bm. o godz. 4 po południu wracaliśmy taksówką z Gujska do Sierpc. Na 6 km. od Gujska na szosie, prowadzącej przez las, zauważyliśmy stojący w poprzek drogi samochód ciężarowy, wobec czego szofer zmuszony był zwolnić bieg naszego auta. W tym momencie zagroziło nam drogę kilkunastu bandytów, uzbrojonych w rewolwery i pałki. Pod groźbą rewolwerów, szofer zatrzymał auto. Wówczas bandyci rzucili się na nas, usiłując nas wywlec z auta. Kilkakrotnie przykładano nam lufy rewolwerów do skroni, groząc śmiercią. Rezultatem tego napadu było ciężkie pobicie nas obu, przyczem przyczem dr. Wronie złamano rękę. W trakcie napadu bandyci skradli teczkę. Udało się nam ponad wszelką wątpliwość stwierdzić, że sprawcami napadu byli: Stanisław Leski, urzędnik sejmiku w Sierpcu, Jan Tiburski, właściciel piekarni, Sarwiński i Chmielewski, wszyscy z Sierpca i Antoni Mowakowski ze Studzieniec. Samochód ciężarowy na którym bandyci przybyli na miejsce napadu, prowadził Teofil Rzepecki, szofer z Sierpca, a pomocnikiem jego był kowal Perłowski. Mimo, że nazwiska tych osób podaliśmy już do wiadomości władz, stwierdziliśmy ze zdumieniem, że znajdują się one dotychczas na wolności. Do tego oświadczenia załączono odpis świadectwa lekarskiego dr. Malewicz, który stwierdził, że dr. Wrona doznał ciężkich obrażeń cieleśnych i złamania kości łokciowej w prawej ręce.

Historja się powtarza

Sprzedajemy tanio zboże, kupujemy drogo

Przed kilku laty głośną była sprawa masowego wywozu naszego żyta. Wywożono przez zimę tak zapalczywie, że na przednówku kraj stanął wobec braku żyta na chleb. I wtedy zaczęto na gwałt odkupywać przeważnie z Niemiec, nasze własne zboże, naturalnie za daleko wyższą cenę.

Teraz ta historja powtarza się. Jak donosi „Ajencja wschodnia” (biuletyn z 3 czerwca), teraz odkupujemy swoje zboże — od Duńczyków.

„Coraz częściej powtarzane są pogłoski o odkupywaniu żyta przez eksporterów polskich, które poprzednio było tam (tj. do Danji) dostarczane. Ładunki na maj odkupywano po 5'62 1/2 guldenów holenderskich (tj. 20'25)“.

Mieliśmy czy nie mieliśmy w upływającym roku nadwyżkę zboża — o to nikt nie pytał. Na gwałt sprzedano, aby — jak mówiono — pomóc rolnictwu w czasie, kiedy u nas zboże było tanie. Pomoc ta okazuje się jednak bardzo wątpliwej wartości; teraz ceny zboża ciągle rosną, a zboża zaczyna brakować.

Tosamo zresztą co z Danją dzieje się z Gdańskiem. Dobrze poinformowane sfery twierdzą, że tosamo żyto, które Polska tam sprzedawała w jesieni po 10 zł. za cent. metr., obecnie oferują nam z powrotem, naturalnie po wyższej cenie.

Przed kilku dopiero dniami mówił p. premier Prystor w klubie BB. że „Polska oderwała swe ceny zboża od niskich cen na rynku światowym”. Znaczy to, że u nas zboże jest droższe niż zagranicą. Dlaczego jest droższe, widzimy teraz: sprzedaliśmy tanio a teraz musimy odkupywać drogo. Jest to ta sama „przewidująca” polityka, jakiej świadkami byliśmy przed kilku laty. Wtedy rząd zrobił olbrzymie zapasy, a gdy zboże potaniało, sprzedawał je ze stratą albo ministerstwo spraw wojskowych musiało je kupować za drogie pieniądze.

PUBLICZNY SĄD NAD TYM, KTORY OD KILKU MIESIĘCY KŁAMSTWEM WALCZYŁ

Obrady Rady Miejskiej, brzydka rola pana Pfajfra na rozkaz z góry. Potępienia i uchwały.

Od tak dawna rozstraszana sprawa zarzutów postawionych przez dr. Ed. Wielńskiego dwóm ławnikom Magistratu — znalazła swój epilog na ostatnich posiedzeniach Rady Miejskiej, odbytych w dniu 15 i 18 czerwca 1931 roku. Oba te posiedzenia trwały do godz. czwartej rano dnia następnego.

Przypominają sobie towarzysze, aż nadto dobrze, jak Wielński lekając się zdemaskowania go na terenie partyjnym, uciekający z posiedzenia Egzekutywy, wystąpił z partii. Partja miała wielu renegatów, którzy przeszli na lewo czy na prawo, lecz z takim typem jak Wielński rzadko się spotyka. On po wystąpieniu z Partji rozpoczął oszczerczą kampanję przeciw Partji. Rozpoczął kampanję, ubierając siebie w pozory czystości nieprawości partyjnej. Sanacyjna prasa skwapliwie skorzystała z jego wystąpień, by uderzyć z całą siłą na robotniczych przedstawicieli w Samorządzie, oraz na organizację samą. Kuć żelazo póki gorące, rzekli sobie sanatorzy — kując też młotem nieprawdy i kłamstw Wielńskiego. Bo on, ten mąż „sprawiedliwy” zarzucał dwóm ławnikom, że dla jednego ktoś od kogoś kupował pierścione, a drugiemu zaś, że ktoś do kogoś chodził i żądał prowizji za załatwienie spraw, związanych z asfaltowaniem ulicy Piotrkowskiej. Sprawa tą zajęła się specjalna komisja, wyłoniona z grona Rady Miejskiej w liczbie 9 osób, w składzie której było 4 z frakcji socjalistycznych, a 5 członków z frakcji opozycyjnych. Ta przewaga opozycjonistów w tej komisji dawała nam moralne zadowolenie, że o prawdzie lub kłamstwach mieszczących się w zarzutach, decydować będą sumienia obywateli, reprezentujących cały ogół mieszkańców miasta Łodzi.

Czekaliśmy ze spokojem na wynik dochodzeń, prowadzonych przez powyższą komisję, nie wdając się w zbyteńskie dyskusje z panem Wielńskim. A wynik ten został zakomunikowany Radzie Miejskiej w dniu 15 czerwca. Komisja jednogłośnie uznała, że zarzuty, stawiane przez Wielńskiego towarzysze: L. Kukowi i R. Izdebskiemu **były bezpodstawne, że towarzysze ci nie popełnili nic, co by uwłaczało ich honorowi osobistemu, ani też nic, co by narażało na szwank interesy miasta i jego obywateli.** Komisja uznała zachowanie się ich wobec plotkarzy za usprawiedliwione ponieważ, jak z badań wynikało, nie znaleziono tych, przeciwko którym za oszczerstwo mogliby wystąpić na drogę sądową.

Z tą chwilą zdawałoby się, że sprawa została zlikwidowana i że ławnicy zostali zrehabilitowani, a dr. Wielński, z logicznego rozumowania, potępiony jako ten, który plotkę rozdmuchał do niebyszych rozmiarów. Ale właśnie tego nie chciały te stronnictwa które korzeniami tkwią w Sanacji. Do tego nie chciała dopuścić NPR-Lewica przez swego przedstawiciela p. Seweryna Pfajfra oraz stronnictwo pana „pułkownika” Minberg. Wiemy o tem, że szczegółami, iż szedł nakaz z góry sanacyjnej, aby do potępienia pana Wielńskiego nie dopuścić, ponieważ osoba jego jest potrzebna do walki z PPS., ponieważ jego „rewelacje” można w społeczeństwie wywoływać nieprzychylnie opinie dla obecnej większości w Samorządzie łódzkim. Właśnie po linii tego nakazu z góry szedł atak tych panów radnych, którzy stanowią rdzeń obozu sanacyjnego tak na polskiej, jak i na żydowskiej ulicy.

Aby udostępnić obronę Wielńskiemu i usunąć w cień jego wartości moralne, postanowiono zaatakować kogoś innego z członków Magistratu i to tego, który swą nieskazitelną charakter i czystością moralną cieszy się olbrzymim zaufaniem mas robotniczych nie tylko Łodzi, ale całej Polski. Postanowiono skierować atak przeciw tow. Bronisławowi Ziemięckiemu, bo On najgroźniejszym wydawał się sanacji. **Tę przejrzystą a niepoehlebnej roli podjął się pan radny Seweryn Pfajfer, atakując tow. Ziemięckiego, że sprawom nie nadał szybszego biegu i że czynił to ze względów ochrania partii.** Oczywiście, że w ślad za nim poszedł (a może zgodnie z nakazem — w porozumieniu) pan „pułkownik” Minberg. Skorzystał z tego ataku ochronnego p. Wielński, wstępując na trybunę nie jako plotkarz i oszczerca, a jako... oskarżyciel. W swym przemówieniu wyrzucił z siebie nową „bombę”. Oto tow. Kuk miał mu proponować zarobek przy kupnie domu na potrzeby miejskie: oto tow. Kuk miał forytować jedną z firm, której obliczał procenty od zaliczek 4% — a on Wielński obliczał 9—11%, te obliczania miały być powodem pewnych niesnasek między Kukiem a Wielńskim.

Przeciw temu nowemu oszczerstwu wystąpił tow. Kuk stwierdzając, że to wszystko jest kłamstwem. Dom, który został zaofiarowany Magistratu w czasie nieobecności Wielńskiego w Łodzi, został zdyskwalifikowany też pod nieobecność Wielńskiego, uchwałą całego Magistratu. Wobec nowych zarzutów przerwano posiedzenie, wyznaczając je na czwartek. W międzyczasie zebrała się powtórnie Komisja specjalna, celem stwierdzenia prawdziwości zarzutów. Komisja też wezwała i

oskarżyciela Wielńskiego i oskarżonego tow. Kuk do ponownego przesłuchania. I tu nowy fakt nakazu: radni Pfeifer i Minberg oświadczają, że posiedzenie jest nieformalne, dla tego w nim brać udziału nie będą. Słusznie im też na radzie wyrzucił ławnik Kuk, że dla czcnych formalności, nie można dokonać mordu człowieka. A mordem moralnym jest oszczerstwo.

Mimo ustąpienia tych dwóch sanacyjnych radnych, Komisja przeprowadziła dochodzenie i stwierdziła: Wielński oświadczał, że ławnik Kuk czynił mu propozycję jakiegoś 7—10 kwietnia 1930 roku, że to oskarżenie oparte było na kłamstwie dowodzą stwierdzone przez komisję następujące daty. Oferta na kupno domu złożona została dnia 9 sierpnia 1929 roku, dnia 29 sierpnia magistrat odmówił kupna domu, bo na biura się nie nadawał. W okresie petrakcji i odmowy Wielński był na urlopie, a więc na taką czy inną decyzję Magistratu nie mógł wpływać. Na początku lutego 1930 roku dom omawiany został sprzedany Izbie Przemysłowo Handlowej, z którą firma I. K. Poznański prowadziła petrakcje od października 1929 roku. Jak więc mógł ławnik stawiać propozycję kupna domu już sprzedanego? Jak mógł stawiać propozycję w kwietniu, kiedy dom ten w lutym miał już innego właściciela? Pan Wielński zaczął wówczas mówić że może to było wcześniej — wogóle zaczął kreślić i z nazwiskami i z datami. I tu wykazała się cała perfidia oszczerstwa wyssanego z palca.

Co do procentów, o których bunczucnie mówił Wielński, znów zostało wykazane jego kłamstwo, kłamstwo to poparte zostało całym szeregiem dokumentów.

Nad całością sprawy rozwinęła się dyskusja, w której zabierało głos cały szereg radnych ze wszystkich ugrupowań.

Kiedy przemawiał towarzysz Ziemięcki, stwierdzając cały szereg faktów, to wówczas jemu zarzucano kłam... wiecie kto? Wielński! To już nie ironja! to bezmiar bezwstydu!

Słusznie więc potępił go towarzysz Rapalski w przepięknie skonstruowanym przemówieniu tak co do logiki jak i też pełnego i szczerzego uczucia

Niszcząca ręka kapitalizmu

Gdy kawa drożeje, nie należy się martwić. — W Brazylii daruje się 40 tysięcy worków kawy, ale nie ludziom, tylko rybom. Donoszą bowiem z Nowego Jorku:

„Wedle doniesienie „New York Times” zniszczono w ubiegłym miesiącu w Santos (Brazylja) 3 tysiące worków kawy przez spalanie. Z powodu protestu mieszkańców przeciw olbrzymiemu dymowi komitet dla utrzymania ceny kawy postanowił dalszy zapas 40 tysięcy worków zniszczyć przez wrzucenie ich do morza.”

„Komitet narodowy” dla ochrony ceny kawy postanowił więc chronić kawę przed konsumentami tak gorliwie, że wrzuca ją do morza. Kapitalistom kawa jest tak drogą, że wola ją zatopić, aniżeli sprzedać po tańszej cenie. A ludność protestowała — nie przeciw zniszczeniu środka żywności, ale przeciw powstałemu przy zniszczeniu dymowi, który zatruł powietrze. Przyjemny zapach palonej kawy zmienia się w rękach kapitalistów w gryzący dym; bogactwo ogółu w rękach staje się ubóstwem dla tego ogółu. Taki to jest system kapitalistyczny!

„Biali murzyni” pod Łodzią

Przebywał w Łodzi berliński korespondent londyńskiego dziennika „Daily Mail”, p. Reynolds, który przybył do Polski, aby poznać jej życie gospodarcze. Zainteresowała go w szczególności osada Brzeziny pod Łodzią, znana i w Anglii stąd, że tam wyrabia się bajecznie tanie ubrania męskie eksportowane masowo do Anglii, a z Anglii nawet do jej kolonii. Jedno takie ubranie kosztuje 18 zł. Cała ludność Brzeziny żyje z szycia tych ubrań, a jak żyje, scharakteryzował p. Reynolds w rozmowie z przedstawicielem organu niemieckiej partii socjalistycznej Polski „Łodzer Volkszeitung”. Oświadczył on krótko i węzłowato, że Brzeziny to „osada białych murzynów”.

Nie było to bynajmniej wyrażenie przesadne. Tanie ubrania brzezińskie wyrabiane są pracą chałupniczą. Całe rodziny krawców pracują dzień i noc nad nimi, pracują w najniehigienicznych warunkach, pracują po 18 godzin na dobę, a cały zysk z tej pracy wynosi od 30 do 40 groszy za godzinę. I ta nędzna zapłata często nie jest im

oburzenia. W świetnym swym przemówieniu tow. Rapalski nawiązał do historycznych już osób przeciw którym stawiano niesłuszne zarzuty i którzy po latach cierpienia zrehabilitowani zostali. Przytoczył pozątem fakt z bruku łódzkiego, z okresu lat wojennych i okupacji niemieckiej, w tym to czasie oskarżono człowieka i groziła mu śmierć przez rozstrzelanie. Oskarżał go prowokator i donosiciel. Sąd wojenny takiemu świadkowi wiary nie dał uznając niewinność oskarżonego człowieka. I dziś — mówi tow. Rapalski — mamy inny fakt: zarzuca się kłamstwo jednemu z najczystszych ludzi w Polsce — tow. Ziemięckiemu, a zarzuca mu kto? ten który miał kilka procesów o oszczerstwa, który za te oszczerstwa był sądzony i karę odsiadywał lub prosił o wybaczenie, odwołując swoje oszczerstwa. Sumienia radnych niech wybiorą który z nich prawdę mówił.

W końcowym swym i długim przemówieniu Wielński znów stekiem kłamstw usiłował się bronić i zgodnie ze swym systemem na innych zrzucać winy.

Po końcowym referacie tow. Hartmana przystapio o do głosowania zgłoszonych wniosków:

1) Rada Miejska stwierdza, że zarzuty przeciw tow. Kukowi i Izdebskiemu były bezpodstawne i że ławnicy ci nie popełnili nic, co by uwłaczało ich honorowi ani też co by narażało dobru miasta. (Wniosek Komisji. — Uchwalono).

2) Rada miejska nie daje wiary oskarżeniu Wielńskiego, jakoby Kuk proponował mu wspólny zysk przy propozycji kupna domu dla miasta. (Wniosek części Komisji. — Uchwalono).

3) Rada Miejska odrzuciła wniosek radnego Waszkiewicza o wotum nieufności przy trzech głosach za wnioskiem.

4) Rada miejska wyraża pełne zaufanie prezydentowi miasta tow. Bronisławowi Ziemięckiemu. (Wniosek radnego Lichtensztajna uchwalono).

5) Rada miejska uchwaliła — przy jednym głosie przeciw — wotum nieufności dla dr. Edmunda Wielńskiego.

wypłacana w gotówce, lecz weksłami lub „bonami”, na które można dostać u sklepikarza chleb, śledzie, cebulę i kartofle.

Nedza tych „białych murzynów” nie jest objęta żadną statystyką urzędową. Nie są przecież bezrobotni! I eksport idzie zagranicę. Podtrzymuje się „bilans gospodarczy” nieludzką nędzą „białych murzynów”. Zagraniczni reporterzy zaczynają się do nas zjeżdżać, by oglądać najnowszą osobliwość: „białych murzynów” w środku Europy.

Na co był potrzebny Komisarz w Magistracie m. Krakowa

Jak donosi bratni nasz organ „Naprzód” w krakowskim magistracie, miast demokratycznych wyborów, osadzony został, modny w dobie sanacji, Komisarz. Tenże pan ma przeprowadzić znaczne rugi. Szereg urzędników pozostaje zwolnionych, a szereg, bardzo długi, ma pójść na emeryturę, której wypłacanie obciąża kasę miejską. Na posady opróżnione przez ustępujących urzędników mają wejść nowe energiczne postacie z poza Magistratu, z grupy sanacyjnej — mianowicie... **emeryci wojskowi.** Jednych się robi emerytami aby ich posady objęli inni emeryci — pobierając ze skarbu państwa swą emeryturę. A więc dwie pensje. To nic... ludność podatkami wszystko pokryje.

Uniewinnienie b. pośła Zerbego

Wczoraj w Wydziale Odwoławczym Sądu Okręgowego w Łodzi rozpatrywana była sprawa b. pośła na Sejm tow. Emila Zerbego, który został skazany za rzekome przeszkadzanie funkcjonariuszom policji w spełnianiu ich obowiązków na 6 miesięcy więzienia. Wyrok ten Sąd Najwyższy uchylił. Sąd Okręgowy w Łodzi po ponownym rozpatrzeniu sprawy, tow. Emila Zerbego uniewinnił.

Oplacajcie regularnie prenumeratę!

Nie zalegajcie!
płaćcie z góry!

Hocki-klocki.

I BRATERSTWO BRONI — POLSKI NIE OBRONI.

„Braterstwo broni” jest bardzo ładną rzeczą — ale nie zawsze o-broni kraj przed kryzysem.

NA KURSACH P. W.

Czem zostaje pułkownik w razie awansu?
Zostaje ministrem.

WESTCHNIENIE NA CZASIE.

O ile szczęśliwsze są konie, aniżeli urzędnicy państwowi! — Jak wiadomo, ministerstwo spraw wewnętrznych przygotowuje zakaz obcinania koniom ogonów, aby niemi mogły odganiać od siebie muchy i owady — natomiast urzędnikom państwowym obcina się 15 proc. w tym celu, ażeby nie mogli odganiać od siebie... nędzy.

JESZCZE JEDNO POSIEDZENIE SEJMOWE, TYM RAZEM W SPRAWIE NOWEJ KONSTYTUCJI.

Na trybunę wchodzi vice-marszałek p. Car i powiada: — Ja zmienię stara, niedorzeczną Konstytucję na nową. Głos ma p. Sławek:

— Ty zmienisz stara, niedorzeczną Konstytucję na nową.

Głos zabiera p. Kościakowski:

— On zmieni stara, niedorzeczną Konstytucję na nową.

Odzywa się z trybuny poseł Sanojca:

— My zmienimy stara, niedorzeczną Konstytucję na nową.

Wkracza na trybunę poseł Radziwiłł:

— Wy zmienicie stara, niedorzeczną Konstytucję na nową.

Poseł Wiślicki z trybuny:

— Oni zmienią stara, niedorzeczną Konstytucję na nową.

Na mównicy ukazuje się ponownie vice-marszałek Car.

— Po tak wszechstronnem, ściśle detalicznem, mikroskopijnem drobiazgowem oświeceniu potrzeby zmiany starej, niedorzecznej konstytucji na nową, wszelkie dalsze debaty są zbędne. Woźni, gasić światła! Panowie posłowie do domów spać!

NIE BARDZO POCHLEBNE.

Dostałem znów order od Rządu. Już piąty.

— A ile pan ma lat?

— Siedemdziesiąt.

— To tak bywa. Jak człowiek już nie może sam się niczem wyróżnić, to go Rząd zaczyna wyróżniać.

DUCH ARMJI.

W jednym z większych garnizonów Polski, po manewrach urządzono bankiet dla oficerów, w kasynie letniem w ogrodzie. Podczas tej biesiady jeden z najmłodszych oficerów, siedzący na szarym końcu stołu, nie pytając nikogo o zezwolenie, zapalił papierosa. Jeden z generałów, zauważywszy to, wezwał niedyscyplinowanego oficera do siebie:

— Jak pan śmiał zapalić papierosa, gdy żaden z panów generałów nie pali, ha? — pytał oburzony generał. Oficer zmieszany tłumaczył, że to jest w ogrodzie, na świeżem powietrzu, i że to nikomu nie zaszkodzi.

— Co? unosił się zaperzony generał, uderzając pięścią w stół, — wiedz pan o tem, że tam, gdzie są panowie generałowie, tam niema świeżego powietrza!

(„Cyrulik Warszawski”).

UPRZEJME WYJAŚNIENIE.

Ażeby nie być źle zrozumianym, spieszę wyjaśnić, iż pisząc w „Panu Tadeuszu”, w księdze I, następujące wiersze:

„ale wszyscy słuchali w milczeniu głębokiem,
Sędzia Podkomorzego zdał się radzić okiem,

Podkomorzy pochwałą rzeczy nie przerywał,
Ale częstem skinieniem głowy potakiwał,

Sędzia milczał, on jeszcze skinieniem przyzwalał...
nie miałem na myśli pana Sędziego Jana Piłsudskiego, nowego ministra Skarbu i nie dawałem

mu ukrytej wskazówki, ażeby z każdym interesem biegał po placet do Belwederu do p. Józefa Piłsudskiego, upostaciowanego jakoby przezemnie w osobie Podkomorzego.

Pola Elizejskie w czerwcu 1931 roku.

Adam Mickiewicz.

NOWA SZTUKA.

Koła sanacyjne podobno z okazji pięciolecia rządów, przygotowują sztukę pt.: „Nas — troje majowe”. Główne role kreują: Marsz. Piłsudski, pułk. Sławek i premier Prystor.

CO „WRÓBLE NA DACHU” „ĆWIERKAJA”...

Jak się „Wróble na Dachy” dowiadują, nibawem należy oczekiwać wielkich reform reorganizacyjnych w ministerjalnych resortach w kierunku oszczędności.

Ministerstwo Robót Publicznych będzie zredukowane o dwu liter: R.P. (Requiescat in Pace).

Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej na skuteczniejsze: Ministerstwo Opieki Boskiej, albo też te dwa Ministerstwa ulegną fuzji: na Ministerstwo Opieki Boskiej nad Robotami Publicznymi.

Ministerstwo Reform Rolnych i Ministerstwo Spraw Rolnych będą sfuzjowane na: Ministerstwo Reform i Kombinacji. Tekę obejmie jedna z posłanek.

Redukcji ulegnie ministerstwo Poczt i Telegrafów na zwężkę: P. T. (pełnym tytułem), a zredukowane „t” przydzielone do M. S. i W. — Min. Skarbu i Wojska.

Tak uformowany gabinet będzie powierzony ptk. Wieniawie-Długoszańskiemu, który zostanie Prezesem Pa-Rady Ministrów.

BACZNOŚĆ!

W nowym gabinecie premiera Prystora będzie dyscyplina, bowiem większość członków utworzyła się na komendę: (czytaj z góry na dół).

Bronisław Pieracki.
August Zaleski.
Czesław Michałowski.
Zarzycki Ferdynand.
Norwid Neugebauer.
Olek Prystor.
Sławoj Składkowski.
Czerwiński Sławomir.

PROJEKTOWANY NAGROBEK.

W pewnem kółku „filantropów niedomnagna społecznego” radzono nad tem, jaki by wystawić nagrobek p. Sławkowi na wypadek nagłego zmarcia. Jeden z nich, w odpowiedzi, zaintonował uroczystie:

...Tu leży p. Sławek —
Ofiara własnych zabawek!...
Szanujcie tę ciszę,
Bo jak się obudzi,
Ku utraپieniu ludzi,
Pewnie wykołysz
Uzdrowienie nowe —
Po jednym Brześciu na głowę...

NIEULECZALNIE CHORY.

(Na poufnej herbatce uprzywilejowanych...)

...Wyobraźcie sobie państwo — jeden z moich najserdeczniejszych przyjaciół zapadł na tak straszne „pogłębienie dna oka”, że cała jego twórczość w niem utonęła i... teraz jest już do niczego...
— Hm... nieuleczalna choroba, jak widać z tego.

Wycieczki Zarządu Głównego T-wa Uniwersytetu Robotniczego.

W lecie T. U. R. planuje 2 wycieczki zagranicę i 3 krajowe:

DO WIEDNIA od 15 do 28 lub 29 lipca. Wycieczka ma charakter kulturalno-oświatowy, celem jej zapoznanie się z kulturą klasy robotniczej i dorobkiem lat powojennych, a także uczestniczenie w Olimpiadzie Robotniczej. Zwiedzenie ciekawych instytucji kulturalnych, szkolnictwa, zetknięcie się z bratnimi organizacjami robotniczymi socjalistów polskich w Wiedniu, zwiedzenie miasta i okolicy.

Nad program, za specjalną dopłatą około 60 zł, wyjazd do Budapesztu autobusami.

Koszta od 170 do 190 zł. Nieczłonkowie T. U. R. płać o 10 zł. więcej.

Podana kwota obejmuje: przejazd koleją, noclegi, bilety wstępu przy zwiedzaniu, zbiorowy paszport, oraz częściowe wyżywienie. Pierwsza rata winna być wpłacona do 26 maja, druga do 10 czerwca po 50 zł. reszta do 6 lipca.

Wycieczkę prowadzi t. pos. Z. Piotrowski.

DO BELGJI od pierwszego do 15 sierpnia. Po drodze 2 dniowy pobyt w Berlinie (zwiedzenie miasta i instytucji robotniczych) dalej wycieczka spędza kilka godzin w pięknej Kolonii. W Belgii wycieczka zatrzymuje się w Brukseli (provincja Hainant-Charleroi, Mariemont, Leodjum, Gandawa, Brugges. Zwiedza bardzo interesujące instytucje robotnicze, kulturalne i oświatowe, piękne zabytki architektoniczne, spędza 1 dzień na wybrzeżu morskiem (Ostenda), 1 dzień w górach (Ardeny). Jest możliwość przedłużenia wycieczki o 1-2 dni, przy braniu urlopu pożądanem jest wzięcie tego pod uwagę.

Koszta około 350 zł. Nieczłonkowie T. U. R. płać o 15 zł. więcej. Blizsze szczegóły podane będą w końcu maja. Pierwsza rata winna być wpłacona do 15 czerwca, druga do 1 lipca (po 50 zł.) reszta do 20 lipca.

Wycieczkę prowadzi tow. dr. sen. St. Kopciński.

Liczba uczestników obydwu wycieczek ograniczona. Pierwszeństwo mają czynni działacze T.U.R., P.P.S. Związków Zawodowych, samorządu. Zgłaszający się muszą mieć polecenie miejscowych oddziałów T. U. R. — ostateczna decyzja zależy od kierownictwa wycieczek. Uczestnicy składają dowód osobisty krajowy, 2 fotografie, nado mężczyźni książeczkę wojskową.

Wycieczki krajowe.

PIENINY PRZEZ SPIŻ CZESKI DO ZAKOPANEGO. Od 30 czerwca do 15 lipca.

Przez Kraków, Nowy Sącz do Krościenka, łodziami przełom Dunajca, Szczawnica, wejście na szczyt Trzech Koron, przez Pieniny (obecnie Park Narodowy) przejście przez Spiż Czeski, zwiedzenie Lubowli, Podgorodzia, Łódowej Jaskini w Doboszynie, przez Tatry do Zakopanego, skąd powrót do Warszawy.

Prowadzą t. H. Kopcińska-Piętakowa i pos. K. Czapliński.

NAD MORZE POLSKIE I DO KASZUBSKIEJ SZWAJCARJI — Gdynia, Oksywie, Orłowa, Sopot, Gdańsk, Kartuzi. Wyjazd 3, powrót 12 lipca. Koszty 60 zł. Prowadzi tow. pos. Z. Piotrowski. Zapisy do 15 czerwca.

W TATRY wyjazd z Warszawy 14, powrót 23 sierpnia, prowadzi tow. pos. Dubois. Przewidziane dwa szlaki, łatwiejszy i trudniejszy dla tow. tow., którzy już byli w górach. Koszty 65 zł. Zapisy do 1 sierpnia.

Podane koszty wycieczek krajowych obejmują: przejazd koleją, noclegi, bilety wstępu przy zwiedzaniu i t. p. Za pożywienie uczestnicy płać sami. Osoby nie będące członkami T.U.R. płać o 5 zł. więcej.

Informacje i zgłoszenia w Sekretariacie Generalnym T.U.R. Warszawa, Czerwonego Krzyża 20, tel. 325-403.

Z życia partji.

Dzielnica Bałuty.

WYCIECZKA dz. „BALUTY”

W niedzielę, dnia 21 czerwca r. b. o godz. 8 rano, do późnego wieczora, staraniem komitetu odbędzie się wycieczka do Teofilowa (lasek p. Zdrąkowskiego) od przystanku na prawo.

Dojazd tramwajem z Bałuckiego Rynku 30 gr.

O liczny udział członków i sympatyków prosi

Komitet

Dzielnica Czerwona.

Komitet Dzielnic „Czerwonej” P. P. S. w Łodzi niniejszym podaje do wiadomości, że dyżury skarbnika odbywają się we wtorki i czwartki od godziny 7 do 9 wieczór.

Jednocześnie wzywa się towarzyszy do punktualnego regulowania składek

Komitet

Dzielnica Widzew.

Zmiana adresu.

Lokal Polskiej Partji Socjalistycznej, dzielnicy „Widzew” przeniesiony został z ul. Rokicińskiej 54, na tąże ulicę pod № 62.

Dzielnica Zielona.

ZABAWA dz. „ZIELONEJ”.

W dnin 21 czerwca r. b. odbędzie się zabawa leśna na rzecz biblioteki przy dzielnicy „Zielonej”. Zabawa odbędzie się w Okręgliku, dojazd tramwajem Zgierskim do Helenówka. Wejście 1 zł.

O liczne przybycie członków i ich rodzin i zaproszonych gości prosi

Komisja Niestalych Dochodów

przy dz. „Zielonej”

Uwaga: W razie niepogody zabawa odbędzie się dnia 5 lipca.

Dzielnica Prawa.

W środę, dn. 24 czerwca 1931 r., odbędzie się zebranie dzielnicowe, na którym zostanie poruszony szereg spraw organizacyjnych.

Obecność wszystkich obowiązkowa.

Komitet.

Z życia Młodzieży T. U. R.

Spotkanie w Okręgliku.

Łódzka Organizacja Młodzieży T.U.R. organizuje w dniu 28 czerwca r. b. Spotkanie Młodzieży Turowej 4-ch organizacji swego Okręgu w Okręgliku pod Zgierzem.

W pięknej miejscowości leśnej uczestnicy Spotkania będą mogli spędzić czas na świeżem powietrzu w radosnej rodzinie młodzieży Turowej. W Spotkaniu tem wezmą udział organizacje: łódzka, zgierska, ozorkowska i pabjanicka. Przybliżony program Spotkania jest następujący: Zbiórka dla Organizacji łódzkiej godz. 6.30 na bałuckim rynku przy zgierskim przystanku. Odjazd do Zgierza o godz. 7.10, skąd wszyscy uczestnicy spotkania przemarszerują przez miasto z orkiestrą do lasów Okręglika, gdzie nastąpi otwarcie Spotkania. Następnie gry i zabawy, pokazy i występy poszczególnych organizacji. O godz. 20-ej zamknięcie Spotkania.

Z KOŁA IM. ST. ŻEROMSKIEGO.

W Kole im. St. Żeromskiego, ul. Nowa Targowa 31, w dniu 25 czerwca o godz. 7-ej wiecz. zostanie wygłoszony referat tow. Jana Hanemana n. t. „Wolnomyśliciństwo a Świat Pracy” oraz drugi odczyt w dniu 28 czerwca o g. 19 rano, dr. Zylbercwaig n. t. „Najnowsze zdobycze w dziedzinie chemicznej zastosowane w czasie wojny”.

ŁANCUCH PRASOWY!

Na obozy letnie dla bezrobotnej młodzieży robotniczej.

Związek Użyteczności Publicznej, Oddział II (tramwaje) składa zł. 20 na kolonje letnie dla bezrob. mł. robotn. i wzywa Zarząd Stow. b. Więźniów Politycznych do złożenia odpowiedniej kwoty.

Tow. Siwocha składa zł. 3 i wzywa tow. Krawczyka Wiktora, Jasiewiczą, Godosa Marjana, Skupińskiego i Sawickiego.

Tow. Karbowiak Jan wpłaca zł. 5. i wzywa do wpłacenia takiej sumy tow. Napieralskiego Antoniego, Macandra Mieczysława, Wawrzyniaka Jana i Guzowskiego Józefa.

Tow. Szczepaniak Franciszek wpłaca zł. 3 i wzywa do wpłacenia odpowiedniej sumy tow. Zytowska Eugenję, Michalską Janinę, Osuchowską Olimpię i Bugaja Stefana.

Tow. Hutnik Wiktor wpłaca zł. 1.

Tow. Nowiński wpłaca zł. 1.

Tow. Dunia Stanisław wpłaca zł. 1.

